

Reguleringsmyndigheten
for energi

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 21.11.2025

Vår ref.: 201704606-14 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Godkjenning av metode for fordeling av flaskehalsinntekter

Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) mottok forslag til metode for fordeling av flaskehalsinntekter den 5. juli 2023¹. Metodeforslaget er utarbeidet med bakgrunn i krav i kommisjonsforordning (EU) 2015/1222 av 24. juli 2015 om fastsettelse av retningslinjer for kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering (CACM) artikkel 73.

RME ba den 27. mars 2024 EFTAs overvåkingsorgan (ESA) om å treffe beslutning om metodeforslaget. ESA traff slik beslutning rettet mot RME den 28. mai 2025. RME skal sørge for at ESAs beslutninger gjennomføres i Norge i tråd med Norges EØS-rettslige forpliktelser.

1 Vedtak

RME godkjenner forslag til metode for fordeling av flaskehalsinntekter etter CACM artikkel 73 nr. 1 i henhold til energiloven § 6-1 fjerde ledd bokstav b, jf. a², jf. NEM-forskriften § 2-4 annet ledd, med det innhold som fremgår av vedtakets vedlegg I.

Statnett plikter etter dette å anvende metoden som systemansvarlig og TSO.

2 Beskrivelse av saken

2.1 Bakgrunn – CACM krever at Statnett legger frem metodeforslag

CACM er innlemmet i EØS-avtalen og gjelder som forskrift i Norge, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.

¹ Jf. e-post fra ENTSO-E til RME den 5. juli 2023, jf. vår ref. 201704606-4.

² Jf. CACM artikkel 9 nr. 5, jf. nr. 6 bokstav m, jf. artikkel 73, jf. artikkel 9 nr. 10, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene §§ 1 og 2 første og fjerde ledd

E-post: rme@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:
www.reguleringsmyndigeten.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Forskriften regulerer de fysiske markedene for omsetning av elektrisk kraft dagen før fysisk levering (døgnmarkedet) og frem til driftstimen (intradag). Disse markedene bidrar til å sikre den momentane balansen mellom tilbud og etterspørsel som til enhver tid må finnes i kraftsystemet.

CACM inneholder krav om at Statnett skal utarbeide forslag til nærmere angitte metoder og legge disse frem for RME. Noen av disse metodene skal Statnett utarbeide sammen med andre TSOer³. Det følger av CACM hvilke metoder som skal utarbeides i samarbeid med andre TSOer herunder hvilke som skal utarbeides i samarbeid med andre TSOer i relevante kapasitetsberegningsregioner⁴ eller andre angitte konstellasjoner, og hvilke som skal utarbeides i samarbeid med alle andre TSOer i EØS⁵.

RME skal vurdere slike metodeforslag for eventuell godkjenning etter energiloven,⁶ jf. CACM artikkel 9 jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene §§ 1 og 2 første og fjerde ledd.

Ett av forslagene som Statnett skal utarbeide og legge frem for RME for godkjenning, er forslag til metode for fordeling av flaskehalsinntekter, jf. CACM artikkel 73.

2.2 Statnetts oversendelse av metodeforslaget til RME

Den 5. juli 2023 mottok RME forslag til metode for fordeling av flaskehalsinntekter fra Statnett i henhold til CACM artikkel 73 nr. 1, jf. artikkel CACM artikkel 9 nr. 6 bokstav m.

Metoden er utviklet av Statnett i samarbeid med alle TSOer i EØS.

2.3 Metodeforslagets innhold

Metodeforslaget beskriver hvordan flaskehalsinntekter skal beregnes og fordeles mellom budområder for døgnmarkedet, intradagsauksjoner samt utveksling av balansekapasitet og reserver.

En vesentlig del av forslaget omhandler håndtering av negative flaskehalsinntekter som oppstår ved såkalt ikke-intuitiv flyt, det vil si flyt fra et budområde med høy pris til et budområde med lavere pris. Siden flaskehalsinntekter normalt beregnes som markedsflyt multiplisert med prisspredningen mellom budområder, vil flyt mot prisretningen (fra høyprisområde til lavprisområde) medfører negativ prisspredning og dermed negative flaskehalsinntekter.

³ «TSO» er en forkortelse for «Transmission System Operator». Statnett er sertifisert av RME og utpekt av Olje- og energidepartementet (OED) (nå Energidepartementet) som norsk TSO, jf. RMEs vedtak av den 1. juli 2022 hhv. OEDs godkjenning og utpeking av den 7. juli 2022

⁴ Også omtalt som «kapasitetskalkuleringsregioner»

⁵ Island og Liechtenstein deltar ikke i dette

⁶ Lov 29. Juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven)

Årsaken til ikke-intuitiv flyt kan ligge andre steder i det koblede markedet enn langs grensen hvor flyt mot prisretning oppstår. Derfor foreslår TSOene at negative flaskehalsinntekter omfordeles innenfor den aktuelle kapasitetsberegningsregionen. Metoden beskriver ulike framgangsmåter for håndtering av negative flaskehalsinntekter som skyldes følgende forhold:

- Flytbasert markedskobling innen en kapasitetsberegningsregion
- Interne allokeringstreksjoner innen en kapasitetsberegningsregion
- Rampingstreksjoner på en forbindelse mellom budområder.
- Allokeringstreksjoner på grensen mellom kapasitetsberegningsregioner
- Avansert hybridkobling på en grense mellom kapasitetsberegningsregioner

Når ikke-intuitiv flyt oppstår som følge av rampingstreksjoner, blir negative flaskehalsinntekter ikke omfordelt ifølge metoden.

For balansekapasitet og reserver beregnes flaskehalsinntekter basert på prisspredning for balansekapasitet dersom de aktuelle TSOene begge er involvert i utveksling av balansekapasiteten eller reservene. Hvis ikke, brukes prisspredningen fra døgnetmarkedet.

2.4 RMEs anmodning til ESA

Etter å ha vurdert metodeforslaget, rettet RME den 27. mars 2024 en anmodning til ESA om å treffe beslutning om metodeforslaget.⁷

2.5 RMEs forhåndsuttalelse til ESAs utkast til beslutning

Med det formål å ta hensyn til RMEs synspunkter i henhold til EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 bokstav d punkt (iv), ba ESA den 26. mars 2025 om innspill fra RME til ESAs utkast til beslutning.

RME avgav uttalelse den 1. april 2025.

RME uttalte at forslaget oppfylte kravene i artikkel 73 nr. 2 i CACM. Det ble bemerket at metodikken muliggjorde en effektiv langsiktig utvikling av transmisjonssystemet og var i samsvar med gjeldende prinsipper for flaskehalshåndtering i henhold til artikkel 16 i forordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene ("grensehandelsforordningen").

RME bemerket videre at metoden beskrev hvordan flaskehalsinntekter skulle beregnes og fordeles mellom budområder og TSOer, og at den introduserte hensiktsmessige justeringer for situasjoner der ikke-intuitiv flyt oppstår og gir opphav til negative flaskehalsinntekter på enkelte grenser.

⁷ Jf. forordning (EF) nr. 713/2009 artikkel 8 nr. 1 første avsnitt bokstav b, jf. EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 bokstav d

RME påpekte at det ikke ennå er etablert en omforent tilnærming for å identifisere hvilke grenser eller budområder til slutt får nytte av et aktuelt tilfelle av ikke-intuitiv flyt. RME var enig i ESAs vurdering om at metodikken likevel oppfyller krav om ikke-diskriminering mellom TSOer på en hensiktsmessig måte på nåværende tidspunkt. RME støttet også ESAs forslag om at TSOene fortsetter å undersøke muligheter for å bedre forstå og utvikle en tilnærming for å identifisere hvem som får nytte av ikke-intuitiv flyt i markedskoblingen.

I vår uttalelse ønsket RME særskilt velkommen de tilpasninger som ESA har fastsatt for å reflektere det relevante rettslige rammeverket i CACM og tredje energimarkedspakke, slik dette er innlemmet i EØS-avtalen. ESAs tilpasninger er ikke bare nødvendige, men også hensiktsmessige og velbalanserte for å sikre en homogenisert tilnærming, noe RME fremholdt som essensielt for å sikre markedets funksjon.

RME vurderte at ESAs utkast til beslutning falt innenfor virkeområdet til CACM artikkel 73 nr. 1. Videre uttrykte RME støtte til ESAs vurdering av at grensehandelsforordningen og CACM gir både relevant og tilstrekkelig grunnlag for fastsettelse av metoden.

Utover dette hadde RME ingen bemerkninger til innholdet i utkastet.

1.1 ESAs beslutning

ESA traff etter dette beslutning rettet mot RME om metodeforslaget den 28. mai 2025. Innholdet i ESAs beslutning er det samme som det RME sluttet seg til gjennom vår forhåndsuttalelse.

3 Regelverk som ligger til grunn for vedtaket

3.1 Grensehandelsforordningen og CACM

CACM og grensehandelsforordningen er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i Norge som forskrift i medhold av energiloven, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.

Overordnede rammer etter CACM

Formålet med CACM er ifølge CACM artikkel 3:

- a) å fremme effektiv konkurranse i produksjonen av, handelen med og forsyningen av elektrisk kraft,
- b) å sikre optimal bruk av transmisjonsinfrastrukturen,
- c) å sikre driftssikkerheten,
- d) å optimalisere beregningen og tildelingen av utvekslingskapasitet mellom budområder,
- e) å sikre rettferdig og ikke-diskriminerende behandling av TSO-er, NEMO-er, Byrået, reguleringsmyndigheter og markedsdeltakere,
- f) å sikre og forbedre gjennomsiktighet og pålitelighet med hensyn til opplysninger,
- g) å bidra til effektiv og langsiktig drift og utvikling av transmisjonsnettet for elektrisk kraft og elektrisitetssektoren i Unionen,
- h) å ta hensyn til behovet for et rettferdig og velordnet marked og en rettferdig og velordnet prisdannelse,

- i) å sikre like vilkår for NEMO-er og
- j) sørge for tilgang til utvekslingskapasitet mellom budområder som ikke innebærer forskjellsbehandling.

Forskrift om elektrisk kraft over landegrensene gjennomfører Norges EØS-rettslige forpliktelser. CACM skal derfor tolkes i lys av grunnleggende EØS-rettslige tolkningsprinsipper som prinsippet om EØS-konform tolkning og homogenitetsprinsippet.

Rammer for innholdet i metoden

Regelverket oppstiller klare rammer for innholdet i metoden som begrenser anledningen til å utøve skjønn ved utarbeidelse og godkjenning av metodeforslaget. Dette følger blant annet av CACM artikkel 73, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene § 1.

Herunder krever CACM artikkel 9 nr. 9 at forslaget inneholder en anbefalt tidsplan for gjennomføringen og en beskrivelse av metodens forventede innvirkning på de overordnede målene for forskriften.

Godkjenning

Forslag til metode for fordeling av flaskehalsinntekter etter CACM artikkel 73 skal vurderes av RME for eventuell godkjenning. I den forbindelse skal RME koordinere sin vurdering av forslaget med alle relevante reguleringsmyndigheter i EØS⁸.

Etter å ha vurdert forslaget, kan RME henvise metodeforslaget til ESA etter CACM artikkel 9 nr. 11.⁹

3.2 NEM-forskriften

Det følger av NEM-forskriften § 2-4 annet ledd at RME skal sørge for at beslutninger truffet av ESA i henhold til EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 blir gjennomført i Norge i samsvar med Norges EØS-rettslige forpliktelser.

3.3 Energiloven

Etter energiloven §6-1 fjerde ledd bokstav b, jf. a skal reguleringsmyndigheten ved enkeltvedtak fastsette eller godkjenne relevante metoder.¹⁰

⁸ Jf. CACM artikkel 9 nr. 5, jf. nr. 1, jf. nr. 6 bokstav m, jf. nr. 10

⁹ Jf. EØS-avtalen vedlegg IV pkt. 49 og EØS-komiteens beslutning nr. 204/2020 fortalen pkt. 9, jf. forordning (EF) nr. 713/2009 artikkel 8 nr. 1 første avsnitt bokstav b, jf. EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 bokstav d

¹⁰ Nærmere bestemt metoder for å fastsette vilkår om system- og balansetjenester, planlegging, idriftsettelse eller tilknytning av anlegg i kraftsystemet, som bruk av standardvilkår, den systemansvarliges kapasitetstildeling og håndtering av flaskehalser i overføringsnettet, samt utøvelsen av systemansvaret

4 Begrunnelse for vedtaket

4.1 De formelle kravene til metodeforslaget og beslutningsprosessen er oppfylt

Metodeforslaget er mottatt av RME innenfor Statnetts frist for utarbeidelse av forslaget.

Etter å ha vurdert metodeforslaget, rettet RME den 27. mars 2024 en anmodning til ESA om å treffe beslutning om metodeforslaget.¹¹ ESA traff etter dette beslutning rettet mot RME om metodeforslaget den 28. mai 2025.

RMEs vurdering, vår beslutning om å rette en anmodning til ESA om å treffe beslutning om metodeforslaget, samt ESAs beslutning rettet mot RME om metodeforslaget, overholder gjeldende rammer for slike vurderinger og beslutninger.

De formelle kravene til beslutningsprosessen er dermed oppfylt.

4.2 Vurdering av metodeforslaget

RME vurderer at metodeforslaget oppfyller kravene i CACM artikkel 73, ved at forslaget innenfor de gjeldende rammer fastsetter en metode for fordeling av flaskehalsinntekter.

Videre bidrar metodeforslaget til å oppfylle målene i CACM artikkel 3. Forslaget angir et felles regelverk og et omforent grunnlag for beregning og fordeling av flaskehalsinntekter, noe som styrker transparens i tråd med CACM artikkel 3 bokstav f. Metoden skal anvendes av alle relevante eiere av forbindelser mellom budområder, enten de er TSOer eller andre juridiske enheter. Dette sikrer ikke-diskriminerende behandling av aktører, jf. CACM artikkel 3 bokstav e.

Flaskehalsinntekter viser hvor mye markedsaktørene verdsetter muligheten for grensekryssende handel, og kan dermed indikere hvor det er behov for økt overføringskapasitet mellom budområder. Slik informasjon er nyttig som grunnlag for vurderinger knyttet til den langsiktige driften og utviklingen av transmissionssystemet og kraftsektoren i tråd med CACM artikkel 3 bokstav g.

Oppsummert vurderer RME at metodens innhold vil bidra til å oppfylle de overordnede målene som er angitt i CACM. Innholdet er i tråd med regelverkets rammer for metoden. Alle prosessuelle krav er overholdt. Kravene til metoden etter energiloven og forskrift om elektrisk kraft over landegrensene, herunder CACM, er dermed oppfylt.

Ved sin behandling av metodeforslaget, foretok ESA enkelte tilpasninger som fremgår av ESAs beslutning rettet mot RME av den 28. mai 2025. Metodeforslaget med ESAs tilpasninger fremgår av vedlegg I. ESAs tilpasninger endrer ikke det materielle innholdet i metoden.

¹¹ Jf. CACM artikkel 9 nr. 11, jf. EØS-avtalen vedlegg IV pkt. 49, jf. EØS-komiteens beslutning nr. 204/2020 fortalen pkt. 9, jf. forordning (EF) nr. 713/2009 artikkel 8 nr. 1 første avsnitt bokstav b, jf. EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 bokstav d

Det er RMEs vurdering at metodeforslaget kan godkjennes med det innhold som fremgår av vedlegg I.

4.3 Godkjenningens form

RME finner at innholdet i godkjenningen er bestemmende for rettigheter eller plikter til private rettssubjekter, i dette tilfellet Statnett. RMEs vurdering er følgelig at metoden bør godkjennes ved enkeltvedtak rettet mot Statnett.

RME godkjenner forslag fra Statnett til metode for fordeling av flaskehalsinntekter etter CACM artikkel 73 nr. 1 i henhold til energiloven § 6-1 fjerde ledd bokstav b, jf. a¹², jf. NEM-forskriften § 2-4 annet ledd, med det innhold som fremgår av vedtaket vedlegg I.

Statnett plikter etter dette å anvende metoden som systemansvarlig og TSO.

5 Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Taryn Ann Galloway

Seniorrådgiver

Godkjent av Inger Cathrine Bugge
Seksjonssjef

Tore Langset
Direktør

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

STATNETT SF

¹² Jf. CACM artikkel 9 nr. 5, jf. nr. 6 bokstav m, jf. artikkel 73, jf. artikkel 9 nr. 10, jf. forskrift om elektrisk kraft over landegrensene §§ 1 og 2 første og fjerde ledd

Kopimottakerliste: